

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Reznja v vinogradih

se je ponekod že pričela, da, v mnogih vinogradih je že dovršena. Prezgodnja reznja v naših krajih pa ni priporočljiva. Pogostoma zapade pri nas meseca svečana še debel sneg, ki obrezane trte prav lahko polomi. Če jih ne polomi sneg, jim pa lahko ogloda očesa zajec, ali pa jim očesa vsled mokrotnega mraza pozebejo. Če ni trta obrezana, se da na ta način nastala škoda še popraviti. Vsaj ima trta navadno dovolj mladik, da lahko izberemo take, ki niso poškodovane, oziroma če so vse poškodovane, da pustimo lahko mesto enega napnjenca (šparona) več reznikov (ščapov) in tako vsled nezgode nastalo škodo zopet izravnamo. Opazilo pa se je tudi, da zgodaj obrezane trte prej odganjajo in zato jih tudi spomladna slana raje uniči kot pozno obrezane.

Zgodnja reznja trt ni tedaj za naše, temveč le za gorke vinske kraje brez snega, kot so naprimer Vipavska, Primorska, Istra in Dalmacija.

Pri nas kaže najbolj, obrezati trto še-le koncem svečana ali v prvi polovici meseca marca; na vsak način pa prej, predno se prično očesa napanjati. Če bi rezali kasneje, bi trta precej oslabela; dokler se pa očesa ne napno, reznja ni zamujena.

Z reznjo v vinogradu hite seveda posestniki največ radi tega, ker bi radi obdelali vinograde prej, predno se prične delo na polju, kar je pri sedanjem hudem pomanjkanju delavcev lahko umljivo. Ker pa je v vinogradu poleg reznje še tudi veliko drugega dela, naj bi vsak raje drugo delo poprej opravil in pustil reznjo še-le na zadnje. Tako se naprimer priporoča, najprvo odrezati trtne šparone, ki so pri delu tudi najbolj na poti. Dalje se brez skrbi lahko obreže tudi drug star les, torej posebno pri onih trtah, ki jih je treba znižati. To delo je jako potrebno, kajti če hočemo obdržati trto v moči in rodovitnosti, jih moramo držati nizko, tako namreč, da star les ne postane daljši kot 30 do 40 cm.

S pravilno reznjo in z vednim znižanjem trt se to da lahko doseči. Nizka trta močnejše raste, raje rodi, bolj lahko

jo je obdelati, zlasti škropiti, vezati itd., kakor pa na klastro dolge prekle, ki jih že zopet vidimo po nekaterih vinogradih.

Poleg znižavanja trt je najvažnejše delo gnojenje. Brez gnoja ni vina. Naši vinogradi so vsled pomanjkanja hranilnih snovi ponekod že močno opešali. Moči jim je treba nadomestiti z gnojenjem. Če gnoja ni, ni lesa, ni mogoče narezati trti šparonov in ni pridelka.

Daljšo važno delo je pripravljanje in špičenje kolja, ki ga tudi že lahko postavljamo. Še-le ko smo vse to delo dovršili, obrežemo trto na reznike in šparone in jo okopamo; predno prične odganjati, jo pa povežemo. B. Skalický.

Migljai o gnojenju jablan in hrušek.

Jablana in hruška — najbližja sorodnika med pečkatim sadjem, pa kako različna v svojih potrebah in zahtevah glede podnebja, lege, zemlje in glede postrežbe — zlasti glede gnojenja!

Jablana, najbolj razširjeno sadno drevo zmerno-toplega podnebja, raste in uspeva v nižavah in višavah, v zavetnih pa tudi v mrzlejših legah, v najrazličnejših zemljah in je glede postrežbe jako skromna. Najmanj ji ugaja pretoplo, suho podnebje pa premokra tla. Sicer je hvaležna za vsakovrstno gnojenje, vendar se najbolj počuti, ako ji gnojimo z mrzlimi gnojili, najmanj ji pa ustrezemo z gnojnico in raznimi vročimi gnojili. Z gnojnico in stranišnikom močno gnojene jablane rode pač debele sadove, ki pa nimajo nobene trpežnosti. Če ne gnijejo že na drevju, pa pozneje v shrambi. Vrhutega so najlepši in najdebelejši sadovi vedno gobasti in neokusni. Vse drugačne uspehe dosežemo, ako jablanam gnojimo s svinjskim ali govejim gnojem. kar posebno lahko izvršimo pri pritlikavcih na zelenjadnih vrtovih. Tudi sama umetna gnojila ne zadostujejo. Največ zaležejo ako jih primešamo kompostu ali jih uporabljamo poleg hlevskega gnoja. Tudi na apno ne smemo pozabiti.

Visokodebelne jablane, rastoče po

travnatem svetu naših sadovnjakov, je nekoliko težje pravilno gnojiti. Dobro rast in rodovitnost pri mlajšem drevju najbolj pospešujemo s tem, da vzdržujemo pod njim okrog debela primerno obdelan kolobar v premeru 1-5 do 2 m. Na jesen posipamo kolobar z živim apnom (1/2 do 1 kg na drevo) in s pepelom (do 2 kg na drevo) in ga globoko prekopljemo. Pozno na jesen ali pozimi ga pa pokrijemo do 15 cm na debelo z dobrim, vlažnim govejim ali svinjskim gnojem, ki ga na spomlad odstranimo in zakopljemo v jarek ob robu kolobarja.

Visokodebelne starejše jablanove nasade uspešno gnojimo na ta način, da apno in pepel raztrosimo jeseni enakomerno pod drevjem najmanj tako daleč, kakor segajo veje in zemljišče dobro prebrnemo. Tik pred zimo potem raztrosimo pod drevjem hlevski gnoj in pozimi po snegu izpopolnimo gnojenje še s Thomasovo žlindro in kajnitom. Dušika dodamo z gnojnico, ki jo razvozimo pozimi po sadovnjaku. V tem slučaju ne bo škodovalo, ker je navadno ni preveč in ker jo uporabi izvečine trava. Poleti tudi lahko gnojimo posamezne jablane, zlasti pritlikovce, s tekočim gnojem, ki si ga pripravimo sami na ta način, da v vodi raztopimo kako fosfatno ali kalijevo gnojilo, dušik pa izpustimo. Po takem gnojilu dobimo lepo barvana, čvrsta in trpežna jabolka in zdravo, neobčutljivo drevje.

Hruška je sadno drevo za gorko, celo vroče podnebje. Posebno zimske hruške potrebujejo jako veliko gorkote v zraku in na zemlji, skozi štiri do šest mesecev, da sad popolnoma dozori in da je sladek in raztopen. Zato boljše zimske hruške pri nas ne uspevajo dobro ali pa le ob prav vročih letih; vsled tega bi jih morali saditi le v zelo zavetne lege in kot špalirje ob južnih in jugozahodnih stenah. Prav tako zahteva hruška globoko, bolj lahko, pa gorko zemljo. Glede gnojenja se tudi jako razlikuje od jablane. Prijajo ji namreč konjski, kurji in golobji gnoj. Tudi za gnojnico je prav hvaležna, ako ji jo damo ob pravem času, to je poleti, ko se razvija sad in se tvori cvetno popje za drugo leto in pa le tedaj, ko je zemlja dovolj

vlažna, torej po dežju ali potem, ko smo jo dobro zalili.

Iz povedanega je razvidno, da navadno ni prida, ako sadimo jablane in hruške pomešano vse vprek in tako vse vprek enako gnojimo, ne da bi upoštevali potrebe vsakega plemena posebej. Kjer je lega in svet ugoden za jablane, je lahko jako neugoden za hruške in obratno. Gnojila in način gnojenja, ki se izkaže ugoden za hruške, navadno ni primeren za jablane in kar jablanam ugaja, ni vedno najboljše za hruške. Vse to velja posebno za pritlično sadno drevje vseh oblik. Tako drevje moramo na vsak način dobro gnojiti in ako raste pomešano eno pleme tik poleg drugega, je težko izpeljati pravilno gnojenje.

Končno naj še omenimo, da je tudi glede občutljivosti za zajedalce velik razloček med jablano in hruško. Vse organe jablane od korenin do cvetja in ploda razjeda brezštevila raznih živalskih in glivičastih škodljivcev. Hruška ima razmeroma veliko manj sovražnikov in je sploh neprimerno bolj zdrava nego jablana. Po Slov. Sadjarju.

Gospodarstvo.

Zadnja oddaja žita. Vsled pičlih zalog žita in moke je urad za ljudsko prehrano skrčil pridelovalcem in nepridelovalcem dovoljeno porabo žita, oziroma moke. Pridelovalci, ozir. samopreskrbljevalci so vsled tega dolžni, oddati še po 15 kg krušnega žita za vsako osebo, ki jo prehranjujejo, komisnarju vojnega žitnega zavoda. To oddajo je izvršiti najpozneje do 16. februarja. Proti onim, ki se jej ne odzovejo, se imajo vporabiti vsa postavno dopustna prisilna sredstva. Žito se ima odvzeti siloma, če treba s pomočjo vojaštva, od skupička je odtegniti 20% in vse stroške odvzetja, poleg tega je pa še odmeriti denarno kazen do 6000 kron, ozir. zapor do 6 mesecev. Kmetovalci in vsi drugi, ki se iz lastnih pridelkov, užitka, bere itd. sami prehranjujejo in se jih zato razume pod izrazom samopreskrbljevalci, store toraj v lastnem interesu dobro, da se tej oddaji točno

Doneski k zgodovini Bele Krajine.

Leopold Podlogar. (Dalje. III.)

IV. Prvi sledovi krščanstva v Beli Krajini.

Še neke zelo zanimive prikazni iz rimske dōbe ne smemo prezreti. Pri nas so na mnogih krajih taborile rimske legije in so bili naseljeni veterani. Zato so nastale po rimskih kolonijah, municipijih in trdnjavah cerkvice sv. Jurija.

O sv. Juriju mučencu pripoveduje legenda, da je rešil kraljevo hčer Aleksandro, ki je bila odločena po žrebu zmaju za hrano. Zmaj je stalen prilastek sv. Jurija, ki pomenja borbo med njim in zmajem, med krščanstvom in poganstvom. Veljal je kot poseben zavetnik zoper nevero. Njegov god, 24. aprila, imamo za začetek pomladi. Takrat prijaha sv. Jurij na zelenem konju.

Po naših slovenskih krajih so nastale prve njemu posvečene cerkve že v rimski

dōbi. Viteški junak, katerega je sv. cerkev postavila na altarje, je bojevitim Rimljanom kaj ugajal. Njegova podoba je začela zatemnjevat čar rimskih vojnih bogov, Marta in Mitre. Rimski vojaki so ga že imeli na svojih zastavah in bojnih znamenjih. Saj je bilo višje vojaštvo izven Italije stopilo pod Kristusovo zastavo: n. pr. sv. Martin, sv. Ahacij z deset tisoč vojaki itd.

Na ljubljanskem Gradu, kjer je bila rimska trdnjava, nahajamo kapelo svetega Jurija. Na razvalinah mesta Terpo pri Ložu je zidana cerkev sv. Jurija. In mala cerkev sv. Jurija nad Rožancem, nad mitrejem, ali se ni morda častil zajedno kakor Mitra pod Rožancem, sv. Jurij nad njim?

Imamo še drugih prič, ki nam dokazujejo, kako številne so bile Jurijeve kapele in cerkve že v rimski dōbi. Na Kranjskem jih zasledujemo na nekdanjih rimskih trdnjavah in naselbinah: na Ježici pri Ljubljani, v Št. Juriju pri Grosupljem, na Korenu pri Krki in v Dobrničah. Iz iste dōbe je cerkev sv. Jurija v Šturijah tik Ajdovščine, nekdanje velike rimske

trdnjave in v Čatežu pri Krškem poleg nekdanjega mesta „Noviodunum“.

Ljudsko preseljevanje je uničilo prvo setev krščansko, treba je bilo nove. Krščanskim verovestnikom je bil zmaj znak malikovalstva in hudobnega duha, katerega je premagal sv. Jurij s svojo mučeniško smrtjo. V dōbi pokristijanovanja so Slovenci radi častili slavnega zmagalca nad hudobnim zmajem.

V dōbo pokristijanovanja spada tudi češčenje sv. Janeza Krstnika. Kakor so gradili solnograški misijonarji krsne kapele v čast sv. Mihaelu, varuhu in voditelju duš, tako so oglejski misijonarji v 8. in 9. stoletju posvečevali krsne kapele v čast sv. Janezu Krstniku. V tej dōbi so spreobrnjeni Slovenci radi romali na božjo pot k sv. Ivanu v Devin. Svoja imena so podpisovali na rob starega evangelija, ki se je ondi hranilo Štivansko = Sveto Ivansko evangelije).

Ker pade praznik sv. Janeza Krstnika v dōbo poletnega solnčnega obrata, ob katerem so paganski Slovenci častili solnčno

božanstvo, je umljivo, zakaj se je tudi češčenja sv. Janeza Krstnika prijelo dokaj paganskih navad in običajev, ki so se ohranili dolgo, celo v 18. stoletje ravno na Belokranjskem. Kresovi, ki se po naših hribih zažigajo in razni ljudski običaji ob Ivanjem: igre z gorečimi plamenicami in kolesi, so ostanki paganskega solnčnega bogočastja. Seveda imajo te igre z ognjem lep krščanski pomen, ker je bil sv. Janez Krstnik po besedah sv. pisma „lucerna lucens et ardens: svetla in goreča luč“.

Tudi ime „Krsnik“, katero ljudstvo temu svetniku pridevlje, je mitološki-bajeslovni ostanek. Krsnik, v sanskritu Kršna, je pomenjalo boga svetlobe. Ljudska pravljica pripoveduje o boju med junakom Krsnikom in hudobnim sēsom (pozojem). Ta predmet se v bajeslovju čisto ponavlja in nam predstavlja boj med solncem in zimsko tmino, ki se o kresu završi v popolno zmago solnčnega junaka.

V neposredni bližini, v isti občini kakor sloveči „mitrej“, se nahajata obe cerkvi: sv. Jurija in sv. Janeza Krstnika.

odzovejo in se tako izognejo hudim neprilikam, stroškom in kaznim. Storiyo naj to tudi že iz človekoljubnega stališča. Vse v okraju nabrano žito se bode tukaj smele in moka občinam dodelila, da jo razdele med one, ki niso ničesar pridelali in ki ne morejo drugače živeti.

Razglas o zakolu goveje živine. V zadnjem času so začeli kmetovalci po celi deželi klati govejo živino doma. Domači zakoli goveje živine dovoljeni so le z dovoljenjem okrajnega glavarstva po ukazu c. kr. deželne vlade z dne 4. marca 1917, dež. zak. št. 10. Pripuščeni so le zakoli v sili, kateri se pa morajo po dotičnih posestnikih takoj potom županstva naznaniti okrajnemu glavarstvu. Naznanjene zakole v sili, o katerih se izkaže, da niso bili opravičeni, je smatrati za nedovoljene domače zakole. Vsakdo, ki zakolje doma kako goved brez dovoljenja okr. glavarstva, je kazniv z globo do 5000 K oziroma z zaporom do 6. mesecev. Domače klanje govedi pa škoduje tudi živinoreji, ki se je na Kranjskem že vsled velikih vojaških dobav zelo zmanjšala. Vojaške zahteve pa so še vedno prekomerno visoke ter ni mogoče kljub vsem opozoritvam in protestom znižanja. Ako bodo ljudje še doma klali živino po nepotrebnem, ko so že itak poklali neverjetno množino prešičev ter so toraj vsaj s svinjskim mesom nekoliko preskrbljeni, bo nastopila v najbližjem času katastrofa, ker se bo morala živina za vojaštvo odvzeti s silo in brez pardona, vsled česar bodo posestva na Kranjskem uničena, ker ne bo mogoče obdelovati polja, čemur pa bo kriva tudi lahkomišelnost kmetovalcev, ki koljejo lastno živino doma. Opozarjamo kmetovalce, naj v lastnem interesu zlasti radi gospodarstva po vojski, ne uničujejo sami svojega blagostanja v prihodnosti ter naj ne koljejo goveje živine doma. Kdor ima živino za oddati, naj se obrne na zaupnika „Dobavnice“, ki bo dotično žival takoj prevzel, ako ne bo imel rejec zadosti krme. — C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem.

Splošna uravnava porabljanja žita in mlinjskih izdelkov. Deželna vlada razglša: O porabljanju kruha in moke se izdajajo tedenske in potne izkaznice. — Izdajajo se uradno in veljajo za eno osebo. Tedenske izkaznice se izdajajo vsakokrat za dva tedna in veljajo za oba koledarska tedna, ki sta na njej označena. Tedenske izkaznice se glase na 2520 g kruha in 500 g moke. Mesto moke se smejo oddajati proti tedenskim izkaznicam tudi drugi mlinjski izdelki v isti količini. Potna izkaznica se glasi na koledarski dan in na 240 g kruha ali na 180 g kruha in 40 g moke. Osebe, ki se popolnoma prehranjujejo v človekoljubnih in dobrodelnih zavodih, učiteljskih in odgojevaliških, v prisilnih de-

lavnica, jetnišnicah, zavetiščih itd., ne dobe izkaznic. Te zavode določiti pristoji političnim okrajnim oblastvom (mestnemu magistratu). Ti zavodi smejo dobivati kruh in moko v okviru po § 2. ukaza urada za prehranjevanje ljudi z dne 16. januarja 1918. l., drž. zak. št. 16, dovoljene porabne množine brez izkaznice proti lastnemu, z zavodovim pečatom opravljenemu potrdilu; v teh potrdilih mora biti navedeno število v zavodu oskrbovanih oseb in teža dobavljene količine kruha in moke, ter morajo ž njimi peki in trgovci z moko za nadomestilo za odrezke izkaznic ravno tako postopati kakor s temi. Dajati težko bolnim osebam ugodnosti pri prejemanju mlinjskih izdelkov, je pridržano deželni vladi. Z zdravniškimi spričevali opremljene prošnje je neposrednje vložiti pri deželni vladi. — Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidna vrsta in stopnja bolezni. Ta ukaz dobi moč z dnem 3. februarja 1918.

Prodaja kruha. Deželno predsedništvo razglša: Kruh se sme izdelovati in spravljati v promet samo iz krušne moke v hlebcih ali štrucah s težo 600 gramov. Kruh se sme oddajati použitnikom samo popolnoma ohlajen. Cena kruha s težo 600 gramov se določa na 36 vinarjev. Peki in prodajalci kruha so dolžni na zahtevo oddajati kruh v najmanjši teži 60 gramov za ceno 4 vinarjev. Ta razglas dobi moč z dnem razglasitve.

Dvojna mera. Odkar je izbruhnila vojna, opazujemo, da so na Ogrskem za kmetijske pridelke nastavljeni vedno višje cene nego pri nas. Pšenico plačujejo vojno-žitno-prometni uradi v Avstriji po 40 K, na Ogrskem pa po 48 K; rž pri nas 40 K, na Ogrskem 45 K; ječmen pri nas 37 K, na Ogrskem 46 K; oves pri nas 36 K, na Ogrskem 44 K. Čemu dvojna mera? Ali morda ogrskega kmeta pridelovanje na ravnini več stane kot avstrijskega kmeta po strmih in hribovitih njivah?! Avstrijska vlada, zakaj ne čuvaš boljše pravice naših kmetov?!

Državni dolg. V Avstriji pride na posameznika 2475 K državnega dolga, pred vojno pa samo 445 K. To je povedal sekcijski načelnik dr. Grimm pri enketi o melioracijah. Pred vojno smo imeli 13 milijard državnega dolga, sedaj pa dva in sedemdeset milijard.

Pivo zopet dražje. Zveza avstrijskih pivovarjev je cene za pivo zopet zvišala in sicer za 10 do 20 odstotkov. Zvišanje je stopilo v veljavo dne 15. januarja t. l.

Kmetijski mlini baje ne bodo zaprti. Ministrski predsednik Seidler in prehranjevalni minister Höfer sta izjavila odpislanstvu nenemških agrarnih poslancev, da kmetijskih mlinov ne bodo zaprti, temveč se bo vršila pri istih strožja kontrola.

Pritožbe.

Nekateri naročniki se pritožujejo, da ne dobé redno lista. Temu upravnistvo ni vzrok. Mi pošljemo kakor enkrat, tako drugokrat in vedno naprej vse liste pravočasno na pošto. Ker pa tudi poštnim uradom manjka petroleja, tudi oni ne morejo izvršiti vsega dela naenkrat. — Drugi nam pošljejo pomanjkljive ali celo spremenjene naslove, ne da bi nas na to opozorili. — Zopet drugi pošljejo denar po drugi pošti, kakor pa prejemajo list in to brez vsake opazke. — Nekateri imajo pri isti hišni številki kar dva imena. — Nadalje se nekateri naročniki oglašajo, da so denar odposlali, ampak nič ne dobijo lista. Tem bodi v blagohotno pojasnilo: Če pošljejo denar po položnici, dobimo mi denar še-le nekako v 14. dneh, ker uradnice in uradniki pri poštni hranilnici na Dunaju nekoliko štrajkajo. — Še prav posebno nam je treba naznaniti spremembe naslovov in stanovanja, potem ne bo neljubih pritožb. Mi bi prisrčno radi vsem-vsem najtočnejše postregli, toda pri današnjih razmerah je to silno težko.

Franjo Neubauer:

Dijaški spomini.

I. „Polip“ — krčmar.

Oj bratje, nemirne so moje noči!
Prihajajo slike iz davnih mi dni!
Največkrat me jeza profesorjev muči,
da željen zares sem že jutranje luči.
Ah kólikrat sanjam nemirno, težkó,
da vedno še bélim si golo glavó,
profesorja roka prijema me kruta,
da reva kot oven ob tablo mi buta.
Če nápačen kdaj sem napisal račun,
zakričal je, da sem zabit-kot koštrun,
in moja nedolžna je glava čutila,
kaj šolske oblasti in table je sila. —
Naj v sanjah prikaže se rajši večer,
ko bila je žeja, a novcev nikjer.
Še misliti upali nismo na solde
jaz, Viktor moj dragi, Matevž in pa Polde.
Odhajali žejni v dijaški smo stan,
večer pa je vabil prijazen, krasán.
Pred hišo še malo smo v krog se vstopili,
da v pesem bi žejo in žalost vtopili.
Pa, komaj zapeli smo znani kvartet,
in marsikdó prišel je okno odpret,
zagledamo že, da se dviga postava
iz téme večerne in nam približava.
Utihnemo, sikhemo: „Vražji polip!
Ne more pustiti nas niti en hip!“
A čuj iz temine besedo rešilno:
„Gospodje, izvolite v mojo gostilno!“
„Oj lépo od tebe, naš dragi krčmar!
A v žepih je suša, pošel je denar.“
Tako smo si mislili, — stali molčeči,
ko zopet oglási krčmar se vabeči:
„Dva gosta, ki slišala vaš sta kvartet,
želita, da prideta v krčmo zapet.“ —
Matevž zamrmral je kot medved v temino,
a šli smo, ker vábilo grla je vino!
Ko vstópimo, kar zastrmé nam oči:
dva gosta, pred vsakim pa — „š Stefan“ stoji!
„Le notri, vi botri dolenski in svatje,
vi slavčki, škrjančki in vinski vi bratje!
Zapojte in pijte za najin denar!
Dva štefana polna na mizo, krčmar!“
In mi smo zapeli, — ej, bila so grla,
kot da jih je Vila pogorska odprla!
Krčmar pa za krajcarjev osemkrat pet
napólnil je — š Stefan! — Ah, kdaj
ga bo spet?! —
Ko družba je zopet iz krčme stopila,
svetila je luna, domov nas spremila. —
Oj lahka ve leta brez težkih skrbi,
in pesmi zveneče, nikjer vas več ni!
Le tiste številke, ki besen sem nanje,
še danes prihajajo mučit mi sanje!

II. V novomeškem samostanu.

Na koru peli smo dijaki.
Napočil pa je lepi čas,
ko v samostanu so zaklali
in povabili pevce nas.

In bilo je vina
in bilo klobas,
in še bolj je gladek
tenor bil in bas.

Takrat se je lačni
najedel dijak,
in vinček je silih
v glavó in v korak.

Pa moško je stopal
dijaček domov,
in zdrav se je vzbudil
ob petju zvonóv. —

Nekdáj v zidovju tvojem peval
dijak sem mlad in razigran,
a danes bolj kot vse na svetu
tvoj pókoj ljubim, samostan!

Interpelacija zaradi pomanjkljive hrane vojakov.

Češki katoliški dnevnik „Našinec“ priobčuje sledečo interpelacijo (pritožbo) poslancev dr. Hrubana, Šamalika, Kadičaka in drugih na voj. ministra:

„Vseobčno začudenje in nevoljo je vzbudila odredba pri nekaterih polkih, da ne smejo vojaki pisati domu za živež, a domači jim ne smejo ničesar poslati. Ta odredba je naravnost kruta kakor za vojaka, tako za njegovo rodbino. Poslani dar je edino veselje in tolažba, ubogemu vojaku, ki je že tako dolgo ločen od doma. Če mu domači pošljejo le košček kruha, je ganjen veselja, zakaj v temu koščku domačega kruha vidi zapuščeni revež kos svojega doma. Prehrana našega vojaštva ni v redu, kakor spričujejo brezštevilne pritožbe. Moštvo ne dobiva takove in toliko hrane, kakor je določeno in po vojni upravi plačano. V mnogih krajih dobiva vojaštvo — tudi na fronti — silno slabo, revno in malo hrane, med tem ko vojaške osebe pošiljajo cele zaboje živeža svojim rodbinam, krmijo z ostanki iz vojaške kuhinje svoje zasebne živali, ali znatne množine živeža, določene za vojaštvo, drugim — prodavaajo! Med vojaki se v teh razmerah javno govori. Ni dvoma, da je na teh obtožbah veliko resnice. Naravno je, da vojak, če ne dobi, kar mu po pravici in potrebi gre, gladuje. Gledati mora, da si kako pomaga. Ker mu je dom najbližje, obrne se do svojih domačih za pomoč. A njegovi domači radi svojim ustom pritrčajo, da napravijo veselje svojemu dragemu. Čemu naj bi se ta zveza med vojakom in rodbino trgala? Ali naj naši junaki v tej dolgi grozni vojski tvegajo življenje, poleg tega pa še — stradajo? Zato vas vprašamo g. minister: Ali hočete takoj odpraviti ono kruto prepoved (pošiljati vojakom živila)? Ali boste najstrožje preiskali, če se iz vojaških kuhinj zares toliko in take hrane moštvo daje, in če vojaki v resnici vse to dobé, kar in kakor je v računih izkazano?“

Prijateljem Gorjancev v naznanilo.

Misli se napraviti čimpreje na Gorjancih blizu „Ježera“ vodnjak. Primeren prostor je našel posestnik Janez Jordan iz Dol. Vrhpolja, fare Št. Jernej, katerega poznamo kot zelo prijaznega in postrežljivega moža. Jordan je našel vodno žilo, ki bi dajala trudnim in žejnim obiskovalcem romantičnih Gorjancev dovolj hladne pitne vode. To uresničenje bi gotovo z največjim zadovoljstvom pozdravili ne samo izletniki, ampak tudi posestniki in delavci, ki imajo košenice tam okrog, ker dobra „Gospodična“ je pač le preveč oddaljena. Načrt je že izgotovljen. Vodnjak bi bil z železnimi cevmi s sesalko, kakor so takšni vodnjaki sploh prav pripravi in tudi najcenejši. To delo se bo lahko izpeljalo tudi v sedanjih časih in bo lahko za poletje že gotovo. Gre le za dovolj denarja. Jordan pravi, da okoli 500 kron zadoštuje. Če se pa nabere kaj več, se bode napravilo v bližini tudi korito za živino napajati. Vodnjak bi pokrivala senčna lopa in okoli njega bi se postavile klopi, saj je lesa na Gorjancih zadosti. — To je v resnici srečna misel, katero hoče tedaj naš Jordan še letos izpeljati. Prosimo toraj vse prijatelje in obiskovalce naših bajkepolnih Gorjancev za denarno pomoč. Vsakteri naj da, kolikor more! Tako bomo kmalu imeli zraven oddaljene sicer jako prijetne „Gospodične“ njenega tekmeča vojnega vodnjaka „Jordan“, ki nas bo poživiljal in razveseljeval. — Prispevki naj se blagovoljno pošiljajo uredniku Urb. Horvatu v Novomesto ali pa posestniku Jordanu na gori imenovan naslov. Morda se dobi

tudi kakšen dobrotnik za večjo svoto. Blage darovalce bomo objavili v našem listu. Za začetek sta dala dva gospoda iz Novega mesta vsak po 10 kron. Če rodi 20 K stoteri sad, pa bode vsega dovolj!

Domače in tuje novice.

Nevarno sta zbolela preč. gospoda: dr. Jos. Marinko, c. kr. profesor v p. v Prški pri Medvodah in Fr. Schweiger, dekan v Leskovcu pri Krškem. Naročniki, spominjamo se dolgoletnih svojih odličnih naročnikov in marljivih sodelovalcev v molitvah, da nam jih Vsemogočni še ohrani zdrava dolgo let!

Vabilo k predstavi ki jo prirede gojenke in učenke trg. tečaja in mešč. šole v Šmihelu pri Rudolfovem 10. in 11. febr. 1918 ob polu 4. uri popoldne. Spored: 1) „Soška drama“ deklamacija; sestavljen č. g. brat Gervazij. 2) „Sv. Barbara“ drama v petih dejanjih. 3) „Fotograf“ šaloigra v enem dejanju. Vstopnina: Sedeži I. vrste po 3 K, II. vrste po 2 K, stojišča po 60 h. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Dobiček je namenjen za „Rdeči križ“ in za vdove in sirote za domovino častno padlih vojakov. Vstopnice se dobivajo pri g. Krajcu nasl. v Rudolfovem in pri vodstvu deklishe šole v Šmihelu.

Dijaška Marijanska kongregacija v Novem mestu je priredila v torek 5. jan. v svoji družbeni sobi v frančišk. samostanu odličnim povablencem malo predpustno razvedrilo. Nadebudni kongreganisti so predstavljali v splošno zadovoljnost šaloigri „Krmelj pri zvitem rogu“ in „Kmet in avtomat“. Pogrešali smo sicer nekoliko petja in godbe, ki smo jih bili navajeni pri dijaških prireditvah, toda pri sedanjih razmerah moramo ta pomanjkljaj oprostiti, ker se nahaja večji del naše mladine na vojnih poljanah. Prostovoljni prispevki so namenjeni novomeškim revežem.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu januarju 1918 je 338 strank vložilo 393.464 kron 75 vin; 223 strank vzdignilo 162.873 kron 29 vin; torej več vložilo 230.591 K 46 v; hipotečnih posojil se je izplačalo 4.900 kron; stanje vlog 6.251.414 kron 04 vin; denarni promet 1.292.674 kron; vseh strank bilo je 953.

Za jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja 1917 se je soglasno izrekel občinski odbor v Prečni v seji dne 3. febr. 1918.

Vpoklici oproščencev pod orožje. Uradno: Kakor na Angleškem, se bodo tudi pri nas preklicale oprostite najmlajših letnikov, ki se morejo relativno za vzdrževanje gospodarskega življenja v zaledju še najmanj upoštevati. Da se ta ukrep pravočasno izvede, se mora z vsemi poklici enakomerno postopati. Le v rudarstvu, pri železnicah in v plovbi ladij se bo v vsakem slučaju posebej odločilo. V kratkem se odredi, da se razveljavijo oprostite vseh rojstnih letnikov 1899 do uštevši 1894; v bodoče pri oprostitvah ti letniki ne pridejo v poštev, kakor tudi ne letnik 1900. Oproščenci letnikov 1899, 1898 in 1897 morajo pod orožje 1. marca 1918, oproščenci letnikov 1896, 1895 in 1894 dne 3. aprila 1918. Glede na važnost obdelovanja polja se izdajo za kmete posebne določbe. Na Tirolskem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, v Dalmaciji in na Primorskem bodo politična okrajna glavarstva odredila, če bodo kmetje letnikov 1899, 1898 in 1897 vpoklicani pod orožje 11. marca, letniki 1896, 1895 in 1894 pa 8. aprila; če se to ukrene, se jim pač v poljedelske svrhe ne bo mogel dopust dovoliti. Tudi na Ogrskem so razveljavili oprostite letnikov 1899 do 1894.

Najlepše pozdrave pošiljamo predmojstri iz fronte vsem naročnicam Dol. Novic. Vsi smo zdravi in želimo veselo svidenje v domovini. Ivan Resnik, Novomesto, Jožko Kavšek, Zatičina, Fr. Jordan.

Odlikovani so bili s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda in povišane šarže prejeli: F. Zupančič, J. Azman in Fr. Gregorčič. Čestitamo našim vrlim junakom.

Velik požar. V torek dne 5. januarja okoli 2. ure popoldne je izbruhnil ogenj pri gosp. Dreniku (Čefdeljnu) v Bršljinu. Hipoma je bilo v plamenu vse veliko gospodarsko poslopje in kozolec (dopler). Škoda je velikanska, ker je pogorelo žito, krma, slama itd. Živino so le s težavo rešili. Ostala je hiša in svinjak je bil samo poškodovan. Na prvo pomoč je prihitelo železnično osebje s svojo sicer majhno kolodvorsko brizgalno, toda delala in gasila je izvrstno ves čas. Kmalu je prišla požarna bramba iz Prečne s svojo brizgalno, ki je tudi prav dobro izvrševala svojo nalogo. Takoj za njo se je pripeljalo gasilno društvo iz Novega mesta z brizgalnico in z nastavkom za vodovodni hidrant. Takoj so nadaljevali vsi gasilci z združenimi močmi gasenje in posrečilo se jim je, da so močan ogenj omejili na imenovana poslopja, ter tako preprečili veliko katastrofo. Delali so gasilci s štirimi cevmi, z dvema od brizgalnic in z dvema iz hidranta, ki je bil k sreči pred hišo. Tukaj se je pokazalo, kolike neprecenljive vrednosti je ob takšnih slučajih vodovod s hidrantom v bližini hiše, posebno sedaj, ko manjka ljudi za oskrbovanje brizgalnic. V bližini je več sosednih hiš, ki so še večji del s slamo pokrite in te bi bile gotovo žrtev požara, da niso požarne brambe, sosedni drugi ljudje z vso požrtvovalnostjo zastavili v obrambo vse svoje moči. Hvalevredno moramo omeniti žene in dekleta iz Bršljina in sosednih vasi, ki so vstrajno pridno donasale kolodvorski brizgalnici potrebne vode. Vsem-vsem bodi izrečena javna zahvala. Na lice nesreče je došel tudi okr. glavar in vladni svetnik, preblag. gospod baron Rechbach. — Pri tem osodepolnem požaru velja zopet in zopet stroga zapoved: Pazite na otroke!

Tatvine v novomeški okolici se vedno bolj širijo. Vse se pokrade, kar se ne drži hiše. In vendar se pride tako malo na sled lopovom. — V četrtek 31. januarja v noči od 11. do pol 1. ure so vlomili v hišo posestnice Neže Kos v Gor. Ločni. Tatovi so pobrali vse, kar se jim je dopadlo. Odnegli bi še veliko več, ko bi ne zbudil domač pes s svojim nenavadnim lajanjem domačih, ki stanujejo v drugi hiši. Prižgali so luč, poklicali fanta, delavca in nekega berača, ki so v hlevu spali, ter šli gledat. S tem so se tatovi oplašili in so izginili. — Še-le drugo jutro so domači zapazili, da je bilo takrat že tatinsko delo končano, ker odnesli so veliko blaga: usnja in podplatov za okoli 1200 kron, masti, špeha, ker so ravno isti dan klali, potem veliko klobas, štok sladkorja, okoli 35 kil fine pšenične moke, cikorijske, moško novo obleko in nov klobuk gospodarja, ki je padel v jeseni leta 1916 v Tirolah. Odnegli so tudi dve tuhnji, tri podzglavnike, površno lepo odejo itd. Denarja niso našli, akoravno so vse obrnili po predalih in omarah. Tudi koruzno in soržno moko so pustili. — Tatovi so razbili šipe pri oknu, ki nima železne mreže ali križev, ter tako lahko odprli okno od znotraj, skozi katero so zlezli nemoteno v hišo, zmetali blago vun ter zopet skozi okno odšli. To se je lahko neopaženo godilo, ker stoji hiša popolnoma sama na drugi strani od gospodinje hiše in so okna obrnena tudi na nasprotno stran. Skoro gotovo je to tatvino izvršil kak domačin s svojimi pomagači, ki so mu bile hišne razmere dobro znane. Baje so mu orožniki že na sledu.

Tatvina na Gorjancih. Niti prijazna cerkva sv. Miklavža na visokih Gorjancih nima miru pred tatovi. Pokradli so ji pred kratkim sveče, mašna oblačila in druge stvari. Kelih je ključar Jordan odnesel, da ga ne doleti enaka usoda. V zvoniku še visi eden zvonček, ki tehtja 1 cent in

80 funtov. Ta bode še nadalje prijazno vabil in pozdravljal obiskovalce sv. Miklavža.

Darovi za slovenske slepe vojake. Tukajšnja dijaška Marijanska kongregacija je darovala po svojem vodstvu 22 K. — Vrla dekleta iz Škerjančevega so zopet nabrale pri domači zabavi na Svečnico 35 K 36 v. Uprizorile so same domačinke prav dobro uspele igre: „Sv. Cito“, „Pri gospôdi“, „Kmet in fotograf“; zraven so pa lepo ubrano pele „Hej Slovenec“, „Slepec“ itd. Navzoči so bili vsestransko prav zadovoljni, kar se vidi na veliki svoti nabračnega denarja za slepe vojake. Čast zavednim Slovenkam! Posnemajte jih tudi v drugih večjih vaseh! — Č. gosp. Peter Režek, župnik v p., Ljubljana, 10 K. — Bog povrni vsem blagim dobrotnikom stoterokrat!

Spominska knjiga c. in kr. pešpolka „Cesarjevič“ št. 17. Naš domači polk namerava izdati veliko spominsko knjigo, v kateri naj bodo ovekovečena vsa junaštva hrabrih Kranjcev. Čisti dobiček te knjige je namenjen „vdovskemu, sirotinskemu in invalidskemu skladu“ pešpolka. V knjigi naj bi bila natančno navedena kolikor mogoče vsa junaštva pešpolka in posameznikov. Radi tega se naprošajo vsi, k polku spadajoči častniki in moštvo, kakor tudi rodbine padlih, pogrešanih invalidov in vjetnikov, da dajo redakciji te knjige na razpolago ves material, ki ga imajo; predvsem dnevnik, posamezne notice, zanimive vojne poštne karte, poročila o hrabrosti častnikov in moštva, slike odlikovanih, padlih, invalidov, skupinske slike posameznih oddelkov, slike iz fronte, risbe, karikature, nekrologe padlim častnikom, vojaške pesmi, spise o dogodkih na fronti, vojaške šaljivke in pregovore. Ves na razpolago dani material se pošlje pošiljatelju takoj nazaj. Kdor pa hoče vposlane stvari polku podariti, se vse hvaležno sprejme in pride v muzej polka. Vse pošiljatve se naj pošiljajo na poveljstvo nadomestnega bataljona št. 17 (redakcija spominske knjige) v Judenburgu, Štajersko.

Raznotero.

Radosti zdravnika v letu 1830. Pri razmotrivanju sedanjega pomanjkanja zdravnikov na Angleškem spominja neki angleški list na to, da se je zdravniški poklic pri Angležih izvrševal na precej čuden način. Pred sto leti je bilo v Londonu samo okoli sto zdravnikov, ki so imeli svoje sprejemne ure v kavarnah. Leta 1830 pa je priobčil neki londonski list sledeči oglas: „Za neko trpečo družino se išče razumna in zaupanja vredna oseba, ki je izkušena in poslovanju zdravnika, kirurga in lekarnarja. Dotičnik mora znati uspraviti, gojiti lase in narejati vlasulje in mora poleg tega imeti vsako nedeljo pridigo. Jed bo izvrstna, občevanje prijazno, spoštovanje gotovo.“

Razporoka vsled pomanjkanja surovega masla. Pred kratkim se je razpravljala neka razporoka, ki je potrdila staro resnico, da imajo premnogokrat mali vzroki velike posledice in učinke. Oba soproga, ki sta se zatekla k sodnji, sta izpovedala, da sta živela več let srečno skupaj in noben spor ni motil njuninega lepega življenja. Tu pa pride vojna in z njo pomanjkanje surovega masla in vsled tega je moral biti zakonske idile konec. V dobrem namenu da bi namreč mali hlebček surovega masla razdelila pravično med člane družine, se je odločila gospodinja, da bo prikrajšala soprogu njegovo staro porcijo. Izvrševanje tega sklepa pa je moža tako vznemirilo — on namreč ni bil s svojo porcijo zadovoljen, hotel je imeti neprikrajšano, tako veliko, kakor vsa leta — da ni minul noben dan brez prepira radi preklicanega surovega masla. Nekdaj tako lepi odnošaji med možem in ženo so se izpremenili v sovraštvo in grenkobo in končno sta prišla do prepričanja, da jima ni več mogoče živeti skupaj.

Naročniki, priporočajte „Dol. Novice“!

Dopisi.

Iz Adlešič, 31. jan. V torek okoli četrta na 1. uro popoldne čutili smo pri nas lahek valovit potres. — V noči od torka na sredo, nekoliko pred polnočjo zgorel je skedenj ali pod gosp. Mikota Cvitkoviča, župana iz Tribuč h. št. 20, in vsa krma v njem. Bil je pokrit z opeko in zavarovan pri „Vzajemni“. Drugo noč, to je od srede do četrta okoli polu 1. ure pa mu je zgorela zidanica v Veliki Plešivici. Da je bilo obakrat zažgano iz sovraštva, je brez dvoma. Kdo bi pa bil požigalec, se ne ve. Nesreča je zanj toliko večja, ker mu je zgorel skedenj na istem mestu tudi 1. dec. l. 1913 po noči okoli 10. ure, ko je bilo tudi nalašč zažgano.

Iz Verone piše z dne 5. dec. 1917 naš domačin Vladko Markič svojim starišem med drugim tudi to-le: „... Jaz sem bil ranjen v levo nogo nad stegnom v meso; dobil sem tri rane. Hvala Bogu, neopazne so. Dne 10. dec. bo en mesec, kar sem bil ranjen in ujet. Ležim v bolnici v Veroni. Postrežba in hrana dobra; tudi zdravnik izvrstni. Upam, da kmalu okrevam. Skrbeti ni potreba za mene popolnoma nič. Da bi dal Bog že ljubi mir in bi se vrnilo srečno v domovino...“

„Anton Drganec iz Novega mesta je tudi tukaj v bolnišnici. Ima prestreljeno nogo. Naši sanitarji so ga pustili predolgo ležati; laški so jih prehiteli, so ga pobrali in tako je tudi on tukaj ujet... Imam saj enega domačina. Sicer nas je pa tu vsake narodnosti dovolj, le Slovencev je malo. Tolčemo že tudi nekoliko laščine... Kmalu bode konec leta. Prazniki pridejo, a Vi bodete sami, brez nas. Kar je Slovencev ujetih, se jim ne godi preslabo. Imamo upanje, da se še vidimo...“

Iz Damaska (Mala Azija), se je oglašil po veliki jesenski ofenzivi proti Turkom pri mestu Gazi naš domačin Jožko Horvat. Starišem, ki so že dvomili nad njegovim življenjem, piše z dne 2. januarja 1918 med osebnimi stvarmi različne zanimivosti iz zapuščene svete dežele. V pojasnilo omenimo še poprej, da je mesto Damask veliko lepo mesto z 250.000 prebivalci v Siriji. V mestu prebivajo vsa ljudstva vseh božjih narodov, kakor: Turki, Sirci, Arabci, Kurdi, Grki, Armenci, Čerkezi, Bulgari, Srbi, Judi, Cigani itd. Ravnotako najdemo tu vse verske izpovedi. — Torej naš najmlajši sinko-vojak Jožko piše:

„... Zdrav in živ sem še; veliko ni manjkalo in Bog ve, kje bi že danes hodil, da se ni obrnilo na boljše... Dogodki zadnjih dveh mesecev so popolnoma onemogočili moje pisanje. Sicer ste pa kaj čitali v časopisih o tej strašni ofenzivi, pri kateri sem videl takšne grozote, da se mi še danes gabi in gnusi... Jaz sem izgubil vse: nahrbtnik z vsem perilom, s 200 kronami turškega denarja in drugi del mojega dnevnika, v katerem sem imel zapisane najbolj zanimive dogodke zadnjih dveh mesecev; silno mi je žal po njemu... Na zadnje so mi ukradli še uro, birmanski dragoceni spomin, ko smo ležali na odpočitku vsi navskriž: Avstrijci in Nemci, Turki in Arabci... Pa kaj to! Saj svoje življenje sem odnesel pogubi in to je poglavitno!... Na Sveti večer so mi pripeli dve težko prisluženi zvezdi. Mogoče dobim v kratkem tudi kaj na prsa, če ne bo splavalo po vodi... Sicer pa tožarenje in tarnanje nič ne pomaga... Hvala Bogu, da je za enkrat to hudo minilo!... Sadja je tukaj precej; posebno sladkega grozdja je veliko!... Sedaj je postalo nekoliko hladneje in včasih je celo hud mraz. Veliko imamo tudi sedaj dežja, med tem, ko smo imeli še pred kratkim hudo vročino in najlepše dneve... Želim vsem domačim, sorodnikom, prijateljem in znancem pray

vesele božične praznike in srečnejše novo leto..."

Dne 6. januarja pa še enkrat piše: „... Kakor čitam v Dol. Novicah, ki sem vedno dobil vse številke in katere preberem od prve do zadnje črke, ste v Novem mestu napredovali: imate elektriko. Prav lepo se tedaj razcvita stolnica ljube Dolenjske. V kakšnih rokah pa je sedaj električna centrala in njena oskrba?... Sedaj imamo oddih; vsak dan se Vas spominjam; a popravila vseh vojnih potrebščin nam vzamejo skoro ves prosti čas... Če bodem imel danes popoldne, ko je ravno praznik sv. Treh Kraljev, toliko časa, se bom podal s svojimi sotrpini na bližnjo goro, kjer je bajé Kajnu ubil Abelna... V kratkem pa se podam zopet na fronto... Dal Bog, da bi tudi sedaj srečno prebil vse muke in težave, kakor zadnjič, ko me je imel dvakrat takorekoč sovražnik že v krempljih, a sem vedno odnesel pete!... To smo tekli, tedaj ni čuda, da sem izgubil vse, in vendar sem rešil najdražje — svoje edino življenje!... Bogu čast in zahvala!...“

Bog nam ohrani in obvaruj našega Jožkota še nadalje vsega hudega, da bi se srečno vrnil v svojo domovino! Ker je prehodil že skoro vso deželjo našega Izveličarja, bode znal veliko pripovedovati in pisati.

Od Kolpe. Pred leti so bili zrastle nekaterim ljudem to in onostran Kolpe silno dolgi prsti. Seveda samo nekaterim in v nekaterih selih. Prsti so bili tako dolgi, da se je sedma božja zapoved kar tresla pred njimi. Če so n. pr. taki dolgi prsti samo potipali — najrajše po noči recimo kake voli, je bilo drugo jutro za par volov v hlevu več prostora. Hvala Bogu, pred nekaj leti so se jim prsti zopet skrčili in večje tatvine so ponehale. V zadnjem času so pa na veliko nevoljo premnogih zopet začeli rasti nekaterim ponočnjakom njihovi prsti. Res so jeseni po noči zelo kradli po njivah, a se je nekako še potrpelo. A zdaj uzmoviči niso več zadovoljni z malim. Kradejo prašiče, živino, ovce, obleko, žito in ne vem kaj še. Prašiča ti zakoljejo pred svinjakom ali vsaj blizu, vola ti oderejo pred hlevom; za spomin ti puste krvava tla, če so velikodušni, morda tudi kožo ali kak živalski odpadki. In to izvriše tiho, mojstersko. Tako delajo v adleški, preloški, viniški, marindolski župniji in morda še kje. Diši jim tudi suho meso, klobase itd. Tudi obleke se ne branijo. Neki tak uzmovič, ki je imel dolge, a nerodne prste, jo je v adleški župniji dobro skupil. Ko so ljudje izvedeli, kako se krade po hišah, so postali pozorni in začeli paziti po noči na tatove. Kar se priplazi tiho nekdo in začne snemati štrene, ki so se sušile. Hitro planejo nanj žene, ga vržejo na tla in ga pošteno našekajo. Seveda ni veljal nič izgovor, da je samo tipal, če so štrene že — suhe. To je že skrb žensk samih. Če one same sade konoplje, jih devajo v vodo, tarejo, predejo, pariyo, bodo tudi same skrbele, da se posuše. V preloški župniji so odnesli neki posestniki na Grdunih 100 vatlov platna, 12 platnenih oblek, dva para novih čevljev. Nekaj mesa, ki je bilo tudi tam, niso vzeli. Čez par dni so prišli k nekemu drugemu posestniku, ubili šipo v oknu, a so bili prepodeni. Imeli so vsi črne obraze. Bojanski učiteljci so vkradli skoro vso obleko in druge reči. Bajje je vojaštvo preskrbelo, da se ji je povrnila škoda. V viniški župniji so odnesli pred več tedni lopovi nekemu mlinarju več mernikov žita. Razumljivo, da so ljudje pred takimi ljudmi v velikem strahu, posebno še tam, kjer so same ženske pri hiši. In teh je dosti. Da tatovi tako kradejo, posebno po hišah, so tudi ljudje sami krivi. Kakšna pa so premnoga njihova stanovanja? V starih časih so živeli v takih bajtah samotarci, danes živi v njej posestnik s pol ali še več gruntom. Še čuditi se je, da več ne odneso iz hiš. Kajti če se dva dobro

upreta v bajto, jo že podereta, trije, štirje jo že lahko odneso. Premnogi taki gospodarji imajo denar v posojilnicah. Lahko se zgodi, da bomo čuli: tu in tu so po noči tatovi odnesli bajto z ljudmi vred. Pokojni dr. Krek, ki je imel srce za kmeta in delavca, je večkrat rekel, da mora kmet najprej skrbeti, da svoje domovanje uredi, če si tudi sam med tem v drugih rečeh pritrga. V tem oziru smo tedaj ob Kolpi še daleč od zadaj za drugimi Kranjci. — Od kod to zlo, tatvina? Nekateri dolže ruske tujtne. Pač ne bo to držalo. Seveda, izjeme so povsod. Ampak, kolikor splošno poznamo ruske vojake, so v obče dobri, pošteni fantje. Če je pa lačen, da se skozi njega vidi, ne bo kradel obleke, tudi ne cele vole, ampak bi morda toliko vzela hrane, da se nasiti. Sila kola lomi. Kam bo z obleko, ko je ne more prodati, posebno z žensko? Ali so pa tudi v Bukovlju, kjer so ruski tujtne, samo ti tujtne, samo ti vojaki? Sumijo se tudi drugi, posebno glede obleke in žita. Kolpa ima dvojni breg. Naj si bo kakor hoče, javna oblast mora napeti vse sile, da se ta ponočna golazen zatre, uzmoviče zasači in jih pošteno okreca po predolgih prstih.

Teden dni dopusta.

Piše Janez Nep. Grzinič. (Dalje 5.)

„Svojčas sem tudi jaz veliko igral na citre. Vse to, glejte, je moja pisava.“

Kakor tiskano. Hočeš, nočeš. Zaigrati sem jih moral nekaj. Pa težko je šlo. Vina, vina preveč. Vino zleze, to je čudno, v prste, ki postanejo drveni, neokretni, dočim bi noge le plesale od same živahnosti.

Gospod ravnatelj se je topil v sladkih spominih, ko je slišal znane mu, sicer že stare, pa večno lepe melodije.

Srečni pa smo bili pač vsi. V eni sami hiši tako daleč od svetovnega prometa, pa toliko različne glasbe. Instrumentalne in vokalne! Kar je kdo hotel.

Tega se še v večjih mestih ne najde kar tako.

Srečna vasica, ki ima tako gospodo v svojem okrilju.

Zazvonilo je. To je bilo znamenje splošnega razida.

Kar je bilo moških razun mene, se je zgubilo po opravkih, jaz pa sem s svojimi tremi gracijami tudi, čeprav nerad, zapustil prijetni konservatorij.

Lilo je zunaj. Neprijetna burja je venomer zatrjevala in povdarjala, da ima zdaj ona besedo.

Mi junaki od glave do nog pa se nismo dali strahovati.

Jaz sem namreč zato prišel tja, da bi kaj pogledal, ne pa brunde koval med štirimi stenami.

Podali smo se najprvo na pokopališče. Od tam je v drugačnih razmerah nepopisno lep razgled.

Danes je bil v istini nepopisen. Nisem videl drugega, kakor neizmerno prepada, črn, strašan, od vrha obmejne mogočne gore skozi do tal.

Ko bi človek strmoglavil tam z vrha, bi se gotovo najprvo ubil po skalovju, potem pa še vtopil v vodi, kamor namaka ta grozna gora svoje noge.

Dvakratna smrt. Brrr! Pravijo, da ima človek od enkratne smrti dovolj za celo življenje.

Zagomezelo je po mojih kosteh. En sam pogled po okolici je zadostoval. Po zraku so se valjale težke sive megle, ki jih je burja podila, kamor je hotela.

Pa kaj je res? Vrhove gorâ krije sneg.

Prvi sneg. Meseca oktobra.

Ni čudo. Zavijal sem se v svoj nepremični plašč. Toda, naj sem se obračal z vetrom ali proti vetru, zmerom sem bil razgaljen.

Plašč je bil danes kaj neusmiljen z menoj. Toplote ni dal tudi ne za misel od sebe.

Prav mi je. Plašč, težak komaj pol kilograma, je bil namenjen le za deževno poletno vreme, ne pa za oktoberski mraz.

Nekaj časa sem potrpeč, kakor vsemu slabemu vajen človek. Ali burja se mi je vsedla v zapestje, lezla gor čez komolce, lizala z ledenim jezikom ter se navsezadnje oklenila kakor polip mojega srca.

Imel sem čut, kakor da bi bil gol. Moje spremljevalke so same sebi lagale, da se jih ne prime tako vreme. Naposled pa so se morale z mano vred izdati.

Pričeli smo vsi skupaj kakor dogovorjeno šklepetati z zobmi.

Deklice so se mi smilile v hladno srce. Njih šklepetanje me je bolelo. Saj je bilo v zelo komičnem kontrastu z njih nežno, dostojanstveno vnanjostjo. Pa še na pokopališču. Lahko bi mislili ljudje, da vstajajo mrtveci.

Tukaj ni za nas. Le proč. Burja nam je še z večjo silo metala dež v obraz.

Prav je imela ena naših gracij, da nas je povabila na svoj dom.

Tam smo se vsi ogreli ob prijetnih razgovorih.

Dež je prenehal. Večerilo se je že.

Imel sem še slabo uro do svojega zadnjega današnjega cilja.

Moral sem se posloviti. Čudil sem se nenadni izpremambi prebivalstva proti meni.

Vsakdo me je že poznal. Hotel je imeti mojo desnico. Ker pa opravičeno upam, da jo bom še rabil za kaj koristnejšega, sem se spretno izmuznil iz teh pasti.

Med potjo sem zapazil nekaj posebnega. Bral sem na tvrdki deski:

„Trgovina mešanega blaga.“

No, sem si mislil, li bi ne bilo bolje, da bi se napisalo:

„Blago zmešanega trgovca.“

Rekel pa nisem nič. Bog ne daj.

Vojna sličica...

Poslali so nas za nekaj dni na oddih v prijazno laško vasico. Stanoval sem pri družini Masenc. Čudno ime! Gospodar je doma! Ni bil potrjen, dasi je izredno močne in visoke postave. Odločili so za-me sicer snažno in prijazno sobico, a brez peči. Zato sem se večinoma mudil in grel v kuhinji pri odprtem ognjišču.

Kuhajo kosilo. A kdo? Gospodar meša „meneštro“, juho iz riža, fižola in krompirja. Vrhu tega še neprenehoma trosi vanjo koruzno moko.

Gospodinja šiva. Ni le šivilja, temveč tudi krojač! Dela moško obleko ne samo za svojega moža in otroke, ampak za vaščane sploh.

A ne samo to! Prinese si tu pa tam majhen stoliček. Iz zastarele skrinje vzame šilo in kopito ter začne vleči dreto in nabijati, da je veselje! Zraven dela ne prepeva, ona žvižga. Vrhu tega je strastna „tobakarica“. Neprenehoma sipa v svoj izredno široki nos duhana. Skrbna, delavna, a vendar čudna ženska! Naši fantje jo opazujejo zvečer pri nezastrih oknih. In čevljar v krilu jih spravi vedno v dobro voljo. „Ali bo tudi tvoja čevljar?“ se sliši večkrat. „Je lahko, le „šnofati“ ne sme!“ „Naše Čehinje in Jugoslovanke so sicer nerodne pri kopitih, a tem urnejše v kuhinji,“ trdi drugi. „A vse ne,“ ga zavrne tretji. „In žvižgajo tudi ne!“ Engo.

Razvedrilo.

Čenča. A: „Kaj se pa držiš tako klaverno, Miha?“ — B: „Kaj bi se ne, Jaka! Žena je zopet razbila lonce!“ — A: „No, Bog te varuj kaj hujšega, Miha, to se pač lahko primeri!“ — B: „Je že prav, Jaka, toda žena razbije vse lonce na moji glavi!“

V knjigarni. „Gospica! To je pa težko razumljiv roman! Človek postane popolnoma neumen, predno ga razume!“

Siten položaj. Žena: „Joj, joj, koliko imamo vendar miši!“ — Mož: „To je dvakrat sitno, da ravno sedaj, ko ni nič špeha pri hiši!“

Samo za domače. Tujec pri vodnjaku: „Grozno žejo imam, pa stoji tu zapisano: voda za živino!“ — Došli vaščan: „O, le pijte, le, ta napis velja samo za domače!“

Pododovano. „Lojzek, kakšen prask pa imaš danes po obrazu?“ — „Tonček, to je mamino znamenje!“

Ponesrečeno delo. Lovec: „Z vinom, ki sem ga zadnjič kupil od vas, nisem posebno zadovoljen!“ — Vinski trgovec: „Oprostite, bo pa prihodnjič zopet boljše! Vam se tudi vedno ne posreči strel na zajca!“

Vzrok. A: „Ti, Matevž, kako da si postal tako kmalu plešast?“ — B: „Veš, Jur, temu je pa moja žena vzrok!“

V hotelu. Gostilničar: „Kako ste kaj spali?“ — Gost: „Hvala, še precej dobro! Vsekako pa boljše, kakor vaše stenice, ki niso imele miru vso noč!“

Brezpotrebno. Stražnik: „Oče, trda tema je in vi nimate luči pri vozu!“ — Kmet: „Bila bi svetilka itak zaman, ker moj konj je popolnoma slep.“

V pijanosti. Oger na Dunaju stanujoč tava nekoč po noči vinjen mimo cerkve sv. Štefana. Kar začne biti „plat zvana“. Oger šteje, misleč, da bije ura in našteje 40 udarcev ter zagodnja mimo gredočemu Dunajčanu: „Doma v Pešti sem bil sicer vedno velik ponočnjak, pa vendar tako pozno nisem nikoli prirogovilil domov.“

Loterijske številke.

Gradec, 30. januarja 81 11 34 73 45

Izjava.

Podpisani javljam, da nisem plačnik nobenih dolgov, ki jih je, ali bi jih še naredila moja žena Marija Ferlič, bodisi na blagu ali na denarju.

LUDVIK FERLIČ.

Novo mesto, 2. februarja 1918.

Kupi se v bližini Novega mesta več voz dobrega, hlevskega gnoja.

V zameno odstopi se tudi blaga, živin in svečave. A. Sušnik, — Ljubljana, Zaloška cesta 21.

Proda se konjiček

za lahko vožnjo. — Kje, pove uredništvo Dolenjskih Novic.

Stanovanje

v Narodnem domu v Novem mestu (v pritličju na levo), se odda. — Priglasje sprejema za odbor g. trgovec Jos. Kobe.

Posestvo v lepem kraju na Veliki Loki pri Trebnjem

prodam iz proste roke. K posestvu spada okoli 20 oralov njiv, travnikov in hrastov gozd ter tri poslopja. Eno poslopje je na najlepšem prostoru v sredini vasi, na dobro prometnem kraju, kjer bi se lahko imelo gostilno in trgovino. — Pogoji se izvedo vsak dan pri Mihaelu Šlajpahu v Novem mestu št. 235.

Proda se 225 m³ bukovich suhих

drvo

z gozda. — Ponudbe na upravnishтво pod „drva 14“.

16-3-2